

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

İSLÂM İNANÇ ESASLARI

PROF. DR. ÖMER AYDIN

1968 yılında Samsun'un Terme ilçesinde doğdu. 1978 yılında İlkokulu, 1985'te Terme İmam-Hatib Lisesi'ni bitirdi. 1984 yılında dini ilimlerden icâzetnâme aldı. 1990 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 1991 yılında aynı Fakülte'nin Kelâm Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi oldu. 1992'de Yüksek Lisans'ını, 1996 yılında *Sadru's-Şerîa es-Sânî'ye Göre İnsan Hürriyeti ve Fiilleri* isimli çalışmasıyla Doktorasını tamamladı. 1993 yılında Mısır'a giderek bir süre Arabça dil kursuna devam etti ve Kahire Üniversitesi'nde araştırmalarda bulundu. 1997 yılında İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelâm Anabilim Dalı Yardımcı Doçentliği'ne atandı. 2002 yılında Doçent, 2009 yılında Profesör oldu. Halen İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kelâm Anabilim Dalı'nda öğretim üyeliği ve Temel İslam Bilimleri Bölüm Başkanlığı görevlerini sürdürmektedir. Yayınlanmış kitâbları ve makaleleri bulunmaktadır.

• TE'LİF KİTÂBLARI:

- 1) *Kur'ân Işığında Kader ve Özgürlük*, Beyan Yay., İstanbul 1998.
- 2) *Türk Kelâm Bilginleri*, İnsan Yay., İstanbul 2004.
- 3) *Kur'ân-ı Kerim'de İmân-Amel İlişkisi*, İşaret Yay., İstanbul 2008.
- 4) *Kur'ân-ı Kerim'de İmân-Ahlâk İlişkisi*, İşaret Yay., İstanbul 2008.
- 5) *İslâm İnanç Esasları*, İşaret Yay., İstanbul 2015.

• ÇEVİRİ KİTÂBLAR:

- 1) *İslâm Dîni* (Mevlana Muhammed Ali'den), İşaret Yay., İstanbul 2007.
- 2) *Kur'ân Sözlüğü* (John Penrice'den), İşaret Yay., İstanbul 2010.
- 3) *Kelimeler Arasındaki Farklar* (İsmail Hakkı Bursevî'den), İşaret Yay., İstanbul 2011.
- 4) *Kur'ân'da Edebî Tasvîr* (Seyyid Kutub'dan), İşaret Yay., İstanbul 2011.
- 5) *Kur'ân'da Kiyâmet Sahneleri* (Seyyid Kutub'dan), İşaret Yay., İstanbul 2011.
- 6) *Fâtîha Sûresi ve Amme Cüzü Tefsîri* (M. Abduh'tan), İşaret Yay., İstanbul 2012.
- 7) *Kur'ân'da Müşkil Âyetler* (Mahmud Ebi'l-Hasen en-Nisaburi'den), İşaret Yay., İstanbul 2014.

İSLÂM İNANÇ ESASLARI

Prof. Dr. Ömer Aydın

işaret

İŞARET YAYINLARI: 143
Kur'ân Kitâblığı

Kitâbın adı ve Yazarı
İslâm İnanç Esasları
Prof. Dr. Ömer AYDIN

4. bsk. İstanbul 2021

© İşaret Yayınları

Kapak
Yunus Karaaslan

Dizgi
Ö.A.

Redaksiyon ve Mizanpaj
Ertuğrul Özalp

Baskı-Cilt
Şenyıldız Matbaacılık Yay. LMT. ŞTİ.
Gümüşsuyu cad. No: 3/2, Topkapı/İstanbul
Tel: (0 212) 483 47 91
Sertifika no: 45097

ISBN
978-975-350-253-5

Sertifika no
15826

Mizanpaj programı: QuarXPress
Font/Karakter: Utopia
Metin: 10.5 pt. (*parağraf arası:* 1.5 mm., *satır arası:* 13.9 pt.)
Dipnot: 9 pt. (*satır arası:* 12.4 pt.)

İŞARET YAYINLARI
Hobyar mah. Ankara cad. Ünal Han, No: 21/1, Çağaloğlu-Fatih
Tel: (0 212) 519 17 28—528 30 63
Fax: (0 212) 528 30 59
isaret@isaretyayinlari.com.tr
www.isaretyayinlari.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
GİRİŞ.....	15
Temel Kavramlar	15
A) Dîn	15
B) İslâm	16
1) İslâm'ın Kelime Anlamı.....	16
2) Dîn Olarak İslâm.....	18
C) İmân	21
1) İmân'ın Sözlük ve İstilah Anlamı.....	21
2) İmân-Amel İlişkisi.....	24
D) Küfr.....	33
1) Küfr Kavramı	33
2) Bir Müslümana Kâfir Denilebilir mi?	35
E) İmân Esasları.....	38

BİRİNCİ BÖLÜM

ALLÂH'A İMÂN	43
A) Allâh İsmi.....	43
B) Allâh'ın Varlığı.....	43
1) Vücûd ve Mevcûd Kavramları.....	43
2) Kur'ân Allâh'ı Nasıl Tanıtıyor?.....	46
a) Yaratılısla İlgili Deliller.....	46
b) İnsan Tabiatından Çıkan Deliller	50
c) İlâhî Vahyin Delâleti.....	53
C) Allâh'ın Birliği [Vahdâniyyet].....	53
1) Allâh'ın Vâhid ve Ahad İsimleri	53
2) Allâh'ın Birliğinin Delilleri	55
3) Şirk ve Çeşitleri.....	60

İÇİNDEKİLER

a) Şirk Kavramı.....	60
b) Şirk Çeşitleri.....	62
D) Allâh'ın İsimleri ve Sıfatları	68
1) İsim ve Sıfat Tabirleri	68
2) İlâhî Niteliklerin Mahiyeti.....	70
3) Allâh'ın İsimleri [el-Esmâu'l-Husnâ]	72
a) Fâtiha'da Geçen Dört Temel İsim.....	72
b) Allâh'ın, Kur'ân'da Zikredilen İsimleri.....	76
E) Rü'yetullâh [Allâh'ın Görülmesi]	80

İKİNCİ BÖLÜM

MELEKLERE İMÂN	87
A) Melek Kavramı	87
B) Meleklerle İmân.....	87
C) Meleklerin Mahiyeti	88
D) Melekler Görülebilir mi?.....	89
E) Meleklerin Görevleri.....	90
F) Hârût ve Mârût.....	96
G) Cinn	98
1) Cinn Kavramı	98
2) Ateşten Yaratılan Varlık Olarak Cinnler.....	98
3) “Cinn” Kelimesinin İnsanlar İçin Kullanımı.....	100
4) Cinnler İlâhî Sırlara Vakıf Olamazlar.....	105
H) Seytân.....	110
1) Şeytân Kavramı.....	110
2) Şeytânın Görevi.....	111
3) İblîs Melek Değil Cinnlerdendir.....	113

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KITÂBLARA İMÂN	117
A) İlâhî Kitâbların İsimleri	117

İÇİNDEKİLER

1) Kitâb.....	117
2) Suhuf.....	118
3) Zubur.....	119
4) Elvâh [Levhalar].....	120
B) Kitâblara İmân.....	121
C) Vahy.....	122
1) Vahy Kavramı.....	122
2) Allâh beşer İle Üç Şekilde Konuşur.....	123
3) Allâh'ın İnsana Vahyetmesinin Gayesi.....	124
D) Son İlâhî Vahiy: Kur'ân-ı Kerîm.....	125
1) Qur'ân'ın Kelime Anlamı.....	125
2) Kur'ân'ın Kendini Tanıtması.....	126
3) Kur'ân'ın İsimleri ve Sıfatları.....	129
4) Kur'ân'ın Korunmuşluğu.....	131
E) Allâh'ın Konuşması.....	132
F) Peygamber'e (s.a) Vahyin Geliş Şekli.....	134

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PEYGAMBERLERE İMÂN.....	139
A) Nebî ve Rasûl Kavramları.....	139
B) Peygamberlerin Genel Özellikleri.....	140
C) Bütün Peygamberlere İmân.....	143
D) Hz. Muhammed'in (s.a) Peygamberliği.....	146
1) Hz. Peygamber'in Kur'ân'da Zikredilen Özellikleri.....	146
2) Hz. Muhammed'in Son Peygamber Oluşu.....	147
3) Hz. Muhammed'in Sihirlendiği İddiası.....	149
E) Peygamberlerin Nitelikleri.....	153
F) Peygamberlerin Gönderiliş Amacı.....	156
G) Peygamberlerin Günahsız Olmaları.....	157

İÇİNDEKİLER

1) Peygamberlerle İlgili İstiğfâr, Zenb ve Hata.....	158
a) İstiğfâr.....	158
b) Zenb [Günah].....	160
c) Hatâ.....	161
2) Günah İşledikleri Zannedilen Bazı Peygamberler.....	161
a) Âdem (a.s).....	161
b) Nûh (a.s).....	162
c) İbrâhîm (a.s)	162
d) Mûsâ (a.s).....	163
e) Hz. Muhammed (s.a).....	164
I) Kur'ân'da Mu'cize.....	167
1) Mu'cize Kavramı.....	167
2) Peygamberlerin Mu'cizeleri.....	167
3) Hz. Muhammed (s.a) ve Mu'cize.....	168
H) Nüzûl-i İsâ (a.s).....	170

BEŞİNCİ BÖLÜM

ÂHİRETE İMÂN.....	175
A) Âhîret Kavramı.....	175
B) Hâyatın Gâyesi ve Âhîret.....	176
C) Ölüm ve Likâullâh [Allâh'a Kavuşma].....	178
1) Ölümün Anlamı.....	178
2) Likâullâh [Allâh'a Kavuşma].....	183
D) Âhîrete İmânın Önemi.....	184
E) Ölümünden Sonraki Âhîret Aşamaları.....	186
1) Berzah.....	187
a) Berzah'ın Anlamı.....	187
b) Berzah'ın Süresi.....	188
2) es-Sâ'ah [Yok Oluş Ânı].....	189

İÇİNDEKİLER

a) es-Sâ'ah Kavramı.....	189
b) Kişinin Ölümü.....	190
c) Bir Devrin sona Ermesi.....	190
d) Kâinatın Yok Oluşu	191
e) Sâ'at'in Süresi	193
f) Sâ'at'in Şartları	193
3) Kıyâmet.....	194
1) Kıyâmet Kavramı.....	194
2) Kur'ân'da Kıyâmet Tasvîrleri.....	194
4) Amel Defteri.....	195
5) Mîzân [Terâzi].....	198
F) Cennet ve Cehennem.....	200
1) Cennet Kavramı.....	200
2) Cennet Nimetleri.....	201
3) Cennette Kadınlar ve Hûr.....	203
4) Cennette Çocuklar.....	206
5) Esenlik Yurdu Olarak Cennet.....	207
6) Cehennem.....	208
7) Cehennem Azâbı.....	209
8) Cennet ve Cehennem Ebediliği.....	212
G) Şefâ'at Meselesi.....	217
1) Şefâ'atin Anlamı.....	217
2) Kur'ân'da Şefâ'at.....	217
3) Şefâ'atle İlgili Âyetler.....	223

ALTINCI BÖLÜM

KADERE İMÂN.....	233
A) Kader ve Kazâ'nın Anlamı.....	233
B) Kur'ân'da Kader ve Kazâ.....	237
C) Kaderle İlgili Problemler.....	241

İÇİNDEKİLER

1) İyilik ve Kötülüğün Yaratılması.....	241
2) Allâh'ın İrâdesi Karşısında İnsân İrâdesi.....	244
3) Allâh'ın Önceden Bilmesi	246
4) Allâh'ın Zorluklar Yazması.....	247
5) Lehv-i Mahfûz'un Kaderle İlgisi.....	250
6) Allâh'ın Saptırması [İdlâli]	251
7) Allâh'ın Kalbleri Mühürlemesi.....	254
D) Hadîslerde Kader.....	256
E) Kadere İmân Akîdesinin Ortaya Çıkışı.....	262
F) Kadere İmânın Ma'nâsı.....	265
KAYNAKLAR.....	267

ÖNSÖZ

Dünyâya imtihan edilmek üzere gönderilen insânoğlu, Yaratıcı'sı tarafından başıboş bırakılmamış, gönderilen rasûller vâsıtasıyla uyarılmıştır. Bu rasûller silsilesinin sonuncusu Hz. Muhammed (s.a), dînlerin sonuncusu ise İslâm'dır. Kur'ân tarafından vaz' edilen İslâm'ın, bundan böyle Allâh'ın râzı olacağı tek dîn olduğu vurgulanmaktadır. Bu dînin kitâbı olan Kur'ân, Allâh'ın irâde ettiği ve kullarından yapmalarını ve yapmamalarını istediği bütün hakikatleri ihtivâ etmektedir. Bu çalışmanın konusu olan îmânî hakikatler, bu dînin tek kaynağı olan Kur'ân esas alınarak ortaya konulacaktır. Şunu açıkça belirtmek isteriz ki, îmân ve amel konusunda Kur'ân dışında başka kaynaklara başvurmak, îmânî ve amelî esasların tesbitinde ihtilafa ve kaosa yol açmıştır. Gerçekte İslâm dünyâsında çeşitli mezheplerin, fırkaların ve hiziblerin doğmasının sebebi, vahye dayanması gereken îmânî ve amelî husûsların tesbiti konusunda, Kur'ân dışı kaynaklara başvurulmasıdır. Burada karıştırılmaması gereken önemli bir husûs vardır: Kur'ân'dan alınan îmânî ve amelî hakikatler konusunda, sâdece bunların anlaşılmasına yardımcı olmak amacıyla siyer, Hadîs, fıkıh, tefsîr ve lûgat kaynaklarına başvurulabilir.

İmânî konularda yapılan en büyük hatâlardan biri de, vahyin alanına giren bu gibi konularda aklın hâkim kılınmasıdır. Hâlbuki İslâm vahiy dînidir. Kur'ân, Allâh'ın, rasûl [vahiy] gönderip uyarmadan hiçbir topluma azâb etmediğini-etmeyeceğini haber vermektedir. Eğer insânlar sırf akılları sebebiyle sorumlu tutulsalardı, rasûl gönderilmeyen ve uyarılmayan toplumlara da azâb edilirdi. Kur'ân'da pekçok âyette insânlar, rasûl ve vahiy geldikten sonra akıl-

larını kullanmadıkları, tezekkür ve tefekkür etmedikleri için kınanmaktadır. Bütün bunlar açıkça gösteriyor ki, îmânî ve amelî konularda tek otorite vahiydir. Zâten Kur'ân'ı dikkatle okuyan bir kimse, vahiy yoluyla verilen bilgilerin, insânın aklıyla tesbit edemeyeceği türden olduğunu görür.

Îmânî konularla ilgili tartışmaların, itikâdî fırkaların ve mezheblerin ortaya çıkış nedenlerinden biri de, Kur'ân âyetlerinin indî, bağlamından kopuk, mezheb taassubuyla ve önyargılı birtakım bilgilere dayalı olarak ele alınması ve yorumlanmasıdır.

Bu husûsta yapılan bir başka hatâ da, Kur'ân uslûbunun –ilâhî vahyin tabiatının– iyi anlaşılmasıdır. Zîrâ Allâh'ın, rasûlü Muhammed (s.a) vâsıtasıyla gönderdiği bütün mesajlar, –Kur'ân'da da sıkça tekrarlandığı gibi– apaçık ve anlaşılır [*mübbîn*] bir yapıdadır. Öyleyse Kur'ân kelimelelerinin veya cümlelerinin, bâtınî ma'nâlarına dayandığını iddiâ ederek veya mübhem-müşkil olduğu ileri sürülen bazı âyetlere ilâveler ya da çıkarmalar yaparak birtakım hükümler ortaya koymak yahut anlamadığı, çelişki olduğunu vehmettiği âyetleri birbirine neshettirmek, vahye karşı haddi aşmak ve cür'etkârlıktır. Haddin aşıldığı noktalardan biri de, Kur'ân âyetlerinden kendi görüşüne/mezhebine uyanları almak, uymayanları ise kendi görüşüne/mezhebine uydurmaktır.

Öyleyse, İslâm inançlarını, Kur'ân dışındaki kaynaklardan değil, sâdece Kur'ân'dan –Kur'ân âyetlerine ekleme veya çıkarma yapmadan– ortaya koymak gerekir. Maalesef İslâm târihinin çok erken dönemlerinden itibâren gerek itikâdî, gerekse amelî konularda Kur'ân'ın açıkça ortaya koyduğu meselelere pek çok ekleme veya çıkarma yapılagelmiştir. Bunun neticesi olarak da, Allâh'ın açık bir şekilde

ÖNSÖZ

ortaya koyduğu îmân umdeleri; karmaşık, çelişkili ve anlaşılmaz bir hâle getirilmiş, Allâh'ın çizdiği hudûdun dışına çıkarılmış ve O'nun koyduğu ölçü ve sınır zorlanarak dîn bozulmuştur.

Amacımız, Allâh'ın Kitâb'ını –ilkeleri ve bütünlüğü çerçevesinde– esas alarak, İslâm akâidini saff ve arı bir tarzda ortaya koymaktır.

Bu kitâbın hazırlanışında emeğini esirgemeyen değerli ilim adamı ve dostum Ertuğrul Özalp'e, kitâbın yayınlanmasındaki gayretlerinden dolayı yayınevi yetkilisi M. Ali Uçma'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Prof. Dr. Ömer Aydın
Fatih 2015